

SYLABUS cz.1.- KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu	FILOZOFIA
Jednostka prowadząca	WYDZIAŁ MALARSTWA I RYSUNKU
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Kierunek	MALARSTWO
W zakresie (jeśli dotyczy)	---
Stopień studiów / poziom kwalifikacji	studia drugiego stopnia/kwalifikacje poziomu VII
Forma studiów	Niestacjonarne
Rok studiów / semestr	Rok I, semestr 1
Wymiar zajęć (liczba godzin kontaktowych) semestr	I rok/1 semestr 30
Wymiar zajęć (liczba godzin kontaktowych) tydzień	I rok/1 semestr 2
Liczba godzin samodzielnej pracy studenta	I rok/1 semestr 45
Liczba punktów ECTS	I rok/1 semestr - 3
Rodzaj zajęć (wykład, ćwiczenia, seminarium, konwersatorium, laboratorium)	Wykład
Pracownia (jeśli dotyczy)	-
Prowadzący pracownię	dr Karolina Kołakowska
Osoba/zespół prowadzący przedmiot	dr Karolina Kołakowska
Cel kształcenia przedmiotu	Celem wykładów jest prezentacja kanonicznych dla rozwoju myśli ludzkiej – w szczególności zaś dla namysłu nad pięknem, piękna doświadczeniem, sztuką, dziełem, twórcą, odbiorcą dzieła – koncepcji filozoficznych, a poprzez to ukształtowanie w studentach wrażliwej, twórczej, empatycznej postawy wobec ludzi i świata, w tym nade wszystko świata sztuki; wyposażenie studentów w intelektualne “narzędzia” (pojęcia, terminy, archetypy myślenia, wzorce argumentacji) ułatwiające im aktywny udział w życiu artystycznym i definiujące ich stosunek do sztuki.
Wymagania wstępne	Ogólna ogłada intelektualna, cierpliwość i wytrwałość w nabywaniu wiedzy i mierzeniu

	się z niejednokrotnie trudnymi, wymagającymi zagadnieniami z dziedziny filozofii; dobrze, jeśli student uczestniczył w wykładach z filozofii i estetyki na Studiach Niestacjonarnych I stopnia na roku II, jako że omawiane na wykładach zagadnienia stanowią kontynuację problematyki podejmowanej w poprzednim cyklu spotkań.		
Efekty uczenia się:		Kod efektów przedmiotowych	Odniesienie do efektów kierunkowych
– wiedza (zna i rozumie)	Uzyskuje historyczno-filozoficzną perspektywę przemian kulturowych Europy aż do obecnej epoki.	W49	K_MII_W12
	Zapoznaje się z podstawowymi terminami i pojęciami obecnymi w dziejach filozofii europejskiej, poznaje ich źródłowość i zakotwiczenie w klasycznych koncepcjach filozoficznych, tym samym uzyskując świadomość ich historycznej ewolucji.	W50	K_MII_W12
– umiejętności (potrafi)	Potrafi zastosować nabytą wiedzę w dialogu i dyskursie teoretycznym.	U64	K_MII_U08
	Uczy się posługiwania różnymi metodami argumentacji dającymi się zastosować w obronie tez własnych (o wysokim stopniu abstrakcji).	U65	K_MII_U08
	Nabywa podstawy lektury i interpretowania tekstów filozoficznych.	U66	K_MII_U12
– kompetencje społeczne (jest gotów do)	Potrafi prowadzić dyskusję teoretyczną.	K44	K_MII_K08
	Wykazuje uwrażliwienie na odmienne, różne perspektywy interpretacyjne i definicyjne	K45	K_MII_K01
Ogólna treść zajęć	Cezurą dla wykładów jest połowa wieku XVIII, kiedy to Alexander Baumgarten postrzeganie zmysłowe utożsamiał z poznaniem piękna, a dział filozofii badający poznanie piękna nazwał <i>cognitio aesthetica</i> , w skrócie <i>aesthetica</i> , uwalniając, wywodzące się ze starożytnej greki słowo <i>aisthesis</i> – wrażenie zmysłowe, ku nowemu znaczeniu. U schyłku wieku XVIII słowo “estetyka” w jego nowym, a filozoficznie wciąż kształtującym się znaczeniu, podjął Immanuel Kant w <i>Krytyce władzy sądzenia</i> , aby rozważyć ten typ doświadczenia, jakim jest doświadczenie estetyczne, dlatego też to dzieło Kanta, otwiera, rozpoczyna cykl wykładów. W wieku XIX Georg Wilhelm Friedrich Hegel, utożsamiając estetykę z filozofią sztuki, rozważał na gruncie systemu idealistycznego zagadnienie stosunku sztuki do rzeczywistości, artystycznego pozoru do rzeczy. Tę “ontologiczną rangę sztuki” przełamał Søren Kierkegaard filozofią egzystencjalną, w ramach której sprowadził on ponownie estetykę do wymiaru wrażenia zmysłowego, aby dać wyraz najniższemu, gdyż poprzedzającemu stadium etyczne i religijne, poziomowi rozwoju ducha. Koniec XIX stulecia w filozofii zaminuje krytyka kultury, jakiej dokonał – także z perspektywy filologii klasycznej – Fryderyk Nietzsche, upatrując genezy dzieła sztuki w połączeniu pierwiastka apollinijskiego i pierwiastka dionizyjskiego. Początek wieku XX to czas fenomenologii Edmunda Husserla, jego powrotu do rzeczy samych, a chociaż Husserl niewiele miejsca w filozofii poświęcił zagadnieniom estetycznym, można próbować		

	domniemywać, że powzięła się fenomenologia z ducha sztuki (że znamion fenomenologicznej redukcji można poszukiwać w impresjonizmie, czy w secesji), co potwierdziły następne pokolenia usposobionych fenomenologicznie filozofów. Sukcesję, tak po filozofii egzystencjalnej Kierkegaarda, jak również po filozofii fenomenologicznej Husserla, podjęli Martin Heidegger w ontologii fundamentalnej i Jean-Paul Sartre w filozofii człowieka. Cykl wykładów wieńczy próba zmierzenia się z tekstem Heideggera <i>Źródło dzieła sztuki</i> , w którym tradycyjna estetyka (myślenie o bycie i dziele sztuki podług złożenia formy i materii) zostaje zdemaskowana jako ta dopuszczająca się napaści na dzieło w jego byciu dziełem, piękno zostaje sprowadzone do sposobu wyjawiania się istoty prawdy jako nieskrytości, sztuka natomiast staje się nie tyle piękną, ile prawdziwą.
Kryteria oceny	Przy wystawianiu oceny z egzaminu prowadzący zwraca uwagę na wnikliwość i kulturę wypowiedzi studenta na wybrany przez niego z listy zagadnień egzaminacyjnych temat, na umiejętność interpretacji tekstu źródłowego (każdemu z przedłożonych zagadnień egzaminacyjnych towarzyszy fragment tekstu filozoficznego do omówienia), na zdolność do osadzenia rozważanego zagadnienia w kontekście własnej twórczości artystycznej oraz na dobór słów i pojęć filozoficznych (ich trafne rozeznanie). Nie bez znaczenia jest również frekwencja studenta na wykładach.
Metody oceny (egzamin pisemny, egzamin ustny, test, esej/referat, prezentacja/portfolio, przegląd prac)	Egzamin odbywa się w formie ustnej.
Sposób zaliczenia (Z,ZS,E,PE)	I rok/1 semestr - ZS
Literatura uzupełniająca nieobowiązkowa	Podstawa źródłowa wykładów: Hegel Georg Wilhelm Friedrich, <i>Filozofia sztuki albo estetyka</i> , wykłady z semestru letniego 1826 roku w transkrypcji Friedricha Carla Hermanna Victora von Kehlera, przeł. i naukowo opracował M. Pańków, Warszawa 2021; Heidegger Martin, <i>Bycie i czas</i> , przeł. B. Baran, Warszawa 1994; Heidegger Martin, <i>Źródło dzieła sztuki</i> , przeł. J. Mizera w: <i>Drogi lasu</i> , Warszawa 1977, s. 7 – 66, albo Heidegger Martin, <i>O źródle dzieła sztuki</i> , przeł. L. Falkiewicz w: “Sztuka i filozofia”, t. V, Uniwersytet Warszawski, Instytut Filozofii, s. 9 – 58; Husserl Edmund, <i>Medytacje Kartezjańskie. Z dodaniem uwag krytycznych Romana Ingardena</i> , przeł. A. Wajs, Warszawa 1982; Kant Immanuel, <i>Krytyka władzy sądzienia</i> , przeł. J. Gałęcki, tłum. przejrzał A. Landman, Warszawa 1986; Kierkegaard Søren, <i>Bojaźń i drżenie. Choroba na śmierć</i> , przeł. J. Iwaszkiewicz, Warszawa 1969; Nietzsche Fryderyk, <i>Narodziny tragedi i albo Grecy i pesymizm</i> , przeł. B. Baran, Warszawa 2011; Nietzsche Fryderyk, <i>Tako rzecze Zaratustra. Książka dla wyśkich i dla nikogo</i> , przeł. W. Betent, Warszawa 2002; Rilke Reiner Maria, <i>Pradźwięk w: Druga strona natury. Eseje, listy i pisma o sztuce</i> , przeł. T. Ososiński, Warszawa 2010; Sartre Jean-Paul, <i>Zrozumieć Heideggera</i> (fragment <i>Les Carnets de la drole de guerre</i>), przeł. H. Puszek w: “Sztuka i Filozofia”, t. V, Uniwersytet Warszawski, Instytut Filozofii, s. 117-122.
Język wykładowy	Język polski

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. EUGENIUSZA GEPPERTA
WE WROCŁAWIU

SYLABUS cz.2 - PROGRAM PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu	
FILOZOFIA	
Jednostka prowadząca	WYDZIAŁ MALARSTWA I RYSUNKU
Rok akademicki	2024/2025
Kierunek	Malarstwo
W zakresie (jeśli dotyczy)	Filozofia
Stopień studiów / poziom kwalifikacji	studia drugiego stopnia/kwalifikacje poziomu VII
Forma studiów	Studia Niestacjonarne
Rok studiów / semestr	rok I, semestr 1
Pracownia (jeśli dotyczy)	
Prowadzący pracownię	dr Karolina Kołakowska
Osoba/zespół prowadzący przedmiot	dr Karolina Kołakowska
Cel kształcenia przedmiotu	Celem wykładów jest prezentacja kanonicznych dla rozwoju myśli ludzkiej – w szczególności zaś dla namysłu nad pięknem, piękna doświadczeniem, sztuką, dziełem, twórcą, odbiorcą dzieła – koncepcji filozoficznych, a poprzez to ukształtowanie w studentach wrażliwej, twórczej, empatycznej postawy wobec innych ludzi i świata, w tym nade wszystko świata sztuki; wyposażenie studentów w intelektualne “narzędzia” (pojęcia, terminy, archetypy myślenia, wzorce argumentacji) ułatwiające im aktywny udział w życiu twórczym i definiujące ich stosunek do sztuki.
Program pracowni	Autorski program wykładów z filozofii

Szczegółowa treść zajęć	Autorski program wykładów z filozofii 1. <i>Krytyka władzy sądenia</i> Immanuela Kanta: pojęcie “sądu smaku” – racjonalnej władzy sądenia; znamiona sądu smaku i wyprowadzone z nich definicje piękna; idea piękna i ideał piękna. 1. <i>Krytyka władzy sądenia</i> Immanuela Kanta: sztuka estetyczna przyjemna i sztuka estetyczna piękna; pojęcie sztuki pięknej jako przyrody i jako genialności, czyli talentu tworzenia (stosunek genialności do smaku; władze umysłu składające się na genialność, połączenie smaku z genialnością w wytworach sztuki pięknej); podział sztuk pięknych wedle analogii pomiędzy sztuką a sposobem wyrażania się w mówieniu (malarstwo – unaoczniające przedstawienie pozoru zmysłowego w kunsztownym połączeniu z ideami – jako sztuka gestu). 2. Logiczna oraz ewolucyjna natura bytu w idealistycznym systemie George’a Wilhelma Friedricha Hegla: prawo dialektyczne: teza, antyteza, synteza; tożsamość bytu i myśli; postacie ducha obiektywnego: prawo, państwo, moralność; postacie ducha absolutnego: sztuka, religia, filozofia; piękno jako wyraz ducha absolutnego, w którym dokonuje się synteza treści z formą; idea i ideał (upostaciowiona idea) piękna; pojęcie geniuszu. 2. <i>Filozofia sztuki albo estetyka</i> George’a Wilhelma Friedricha Hegla; wykłady semestru letniego 1826 roku w transkrypcji Friedricha Carla Hermannia Victora von Kehlera: symboliczna, klasyczna oraz chrześcijańska (romantyczna) forma sztuki; uwagi na temat rzeźby (przedstawienie bez oczu, okrycie, idealność i indywidualność, grecki profil) oraz malarstwa (treść malarstwa, kompozycja, barwa). 3. Filozofia egzystencjalna Sorena Kierkegaarda: skończoność i nieskończoność w istnieniu; subiektywność prawdy; dialektyka trzech stadiów życia (trzech poziomów rozwoju ducha ludzkiego): estetycznego, etycznego, religijnego; zbliżenie na powrót estetyki do <i>aisthesis</i>, wrażenia zmysłowego. 4. Siła absurdu albo paradoks wiary w <i>Bojaźni i drzeniu</i> Sorena Kierkegaarda: starotestamentowa opowieść o wydanym na pokuszenie Abrahamie jako podstawa do pytania o możliwość teleologicznego zawieszenia etyki; różnica pomiędzy bohaterem tragicznym a rycerzem wiary; wiara jako ruch, namiętność, intymny kontakt z Bogiem. 5. Kult życia (żywioł życia) w filozofii Fryderyka Nietzschego: po ogłoszeniu śmierci Boga człowiek twórcą wartości (przewartościowanie wszystkich wartości); wola mocy jako istota życia i podstawowa właściwość aktywności człowieka; idea wiecznego powrotu, to znaczy bezwarunkowego i nieskończenie powtarzającego się powracania rzeczy (powtarzalność aspektów życia na skutek ograniczonej woli mocy); nauka o resentymencie jako podłożu moralnych ocen oraz norm, które pretendują do powszechnej ważności; mit Zaratustry (mit jako myślenie) i nauka o trzech przemianach ducha: od postaci wielbłąda do postaci lwa, a następnie dziecka; wzorzec (teoremat) nadczłowieka. 6. Geneza sztuki oraz sztuki degeneracja w <i>Narodzinach tragedii z ducha muzyki</i> Fryderyka Nietzschego: żywioły dionizyjski i apolliński współtworzące dzieło sztuki; geniusz jako indywidualna siła wznosząca ponad żywioł życia; genialny twórca i wrażliwy odbiorca osnową kultury autentycznej. 7. Fenomenologia Edmunda Husserla, czyli “nauka cofająca się do oststecznych źródeł”: pojęcia intuicji (ujęcia bezpośredniego i oczywistego), intencjonalności, fenomenologicznej redukcji (<i>epoche</i>); <i>Medytacje o pierwszej filozofii</i> Kartezjusza jako wzór filozoficznej autorefleksji; Husserla <i>Medytacje Kartezjańskie</i>, Medytacja I – redukcja do “ja” transcendentualno-fenomenologicznego. 8. Status dzieła sztuki i doświadczenia estetycznego w kontekście metody fenomenologicznej Edmunda Husserla (fenomenologia zrodzona z ducha sztuki): momenty świadomości estetycznej – świadomość estetyczna w jej odnoszeniu się do przedmiotu nie w jego istnieniu, lecz w jego sposobie przejawiania się, ukazywania; sposób ukazywania się przedmiotu jako nośnik uczuć o określonym

	charakterze, towarzyszących przeżyciu estetycznej świadomości. Powrót do źródła rzeczy w eseju Reinerja Marii Rilkego <i>Pradźwięk</i>. 3. Egzystencjalizm wieku XX: zarys ontologii fundamentalnej Martina Heideggera (ekspozycja pytania o sens bycia; pojęcia: troski, trwogi, bycia ku śmierci; fenomenologia jako metoda ontologii; fenomenologia jako nauka o byciu bytu) i filozofia człowieka Jeana-Paula Sartre’a (Sartre’a <i>Zrozumieć Heideggera</i> – rozpostarcie Sartre’a pomiędzy fenomenologią Husserla i Heideggera). 9. <i>Źródło dzieła sztuki</i> Martina Heideggera – źródło jako to, co sprawia, że jakaś rzecz jest tym, czym jest i jest, jaka jest; sztuka jako źródło dzieła sztuki, to jest, twórców i zachowawców, czyli źródło historycznego istnienia narodu; dzieło sztuki miejscem wydarzania się prawdy; rzecz a dzieło sztuki; pojęcie “nagiej rzeczy”; pojęcie “narzędzia” – rozważania na kanwie obrazu “Stare buty ze sznurówkami” Vincenta van Gogha; piękno jako sposób wyjawiania się istoty prawdy jako nieskrytości; tworzenie jako sprawianie, by coś przywoływanego dało odzew; poetyzująca istota sztuki (rozświetlające szkicowanie prawdy).
Metody dydaktyczne (wykład, pokaz, dyskusja, metoda sytuacyjna, ćwiczenia warsztatowe, ćwiczenia projektowe, prace/projekty zespołowe, konsultacje indywidualne, korekty zespołowe)	Zajęcia są prowadzone w formie wykładu.
Kryteria oceny	Przy wystawianiu oceny z egzaminu prowadzący zwraca uwagę na wnikliwość i kulturę wypowiedzi studenta na wybrany przez niego uprzednio z listy zagadnień egzaminacyjnych temat; na umiejętność interpretacji tekstu źródłowego (każdemu z przedłożonych zagadnień towarzyszy fragment tekstu filozoficznego do omówienia); zdolność do osadzenia rozważanego zagadnienia w kontekście własnej twórczości artystycznej oraz na dobór słów i pojęć filozoficznych (ich trafne rozeznanie). Nie bez znaczenia jest również frekwencja studenta na wykładach.
Metody oceny (egzamin pisemny, egzamin ustny, test, esej/referat, prezentacja/portfolio, przegląd prac)	Egzamin odbywa się w formie ustnej i polega albo na prezentacji wybranego uprzednio z listy zagadnień egzaminacyjnych (przedłożonej studentom odpowiednio wcześniej) tematu albo na prezentacji wykonanej przez studenta pracy plastycznej stanowiącej ilustrację do któregoś z omawianych na wykładach dzieł filozoficznych z odautorskim komentarzem (w tym wypadku egzaminator ocenia nie walory formalne pracy plastycznej, lecz jej treść w kontekście podejmowanej na wykładach problematyki). Z każdym studentem rozmowa egzaminacyjna jest prowadzona oddzielnie.
Sposób zaliczenia (Z,ZS,E,PE)	I rok/1 semestr - ZS